

Selvitys Suomen Lakimiesliitto ry:n vähimmäispalkkasuosituksesta 2007

Olli Kärkkäinen

Nuoret Lakimiehet ry
Unga Jurister rf

SISÄLLYS

1.	Selvityksen tausta ja toteutus	3
2.	Käsitelmäärittelyt ja kysymyksenasettelu	3
3.	Vastaajien taustatiedot ja työllistyminen	4
4.	Palkkaus ja vähimmäispalkkasuosituksen toteutuminen.....	5
5.	Tietoisuus vähimmäispalkkasuosituksesta ja sen vaikutus	5
6.	Vähimmäispalkkasuosituksen taso	8
7.	Yhteenveto	9
	Kyselylomake.....	11

1. Selvityksen tausta ja toteutus

Suomen Lakimiesliiton hallitus vahvistaa vuosittain ohjeelliset vähimmäispalkkasuositukset vastavalmistuneille oikeustieteen kandidaateille/maistereille, vara- ja oikeusnotaareille sekä oikeustieteen ylioppilaille. Nuoret Lakimiehet ry:n edunvalvonnassa on luonnollisesti kiinnitetty erityistä huomiota vastavalmistuneille vahvistettavaan vähimmäispalkkasuositukseen. Lakimiesliiton vähimmäispalkkasuosituksen taso on pohjautunut mm. liiton palkkatutkimuksiin ja sijoittumistutkimuksiin. Suosituksen toteutumista seurataan etenkin joka kolmas vuosi toteutettavassa tutkimuksessa vastavalmistuneiden työelämään sijoittumisesta.

Nuoret Lakimiehet ry:n näkemyksen mukaan vähimmäispalkkasuositukseen liittyvässä päätöksenteossa tarvitaan mainittujen tutkimusten lisäksi täsmällisemmin suositukseen liittyvää tietoa ja lisätietoa mm. suosituksen vaikutuksesta palkkaneuvotteluissa ja työnantajien tietoisuudesta suosituksen olemassaolosta. Lisäksi yhdistys halusi selvittää jäsenistönsä kannan siihen, miten erilaisia palkkasuosituksen tasoon vaikuttavia seikkoja tulisi painottaa. Näillä perusteilla yhdistys päätti tehdä asiasta kyselyn jäsenistönsä ja muiden nuorten lakimiesten keskuudessa.

Selvitys toteutettiin loka-joulukuussa 2007 sekä internet-kyselynä Nuoret Lakimiehet ry:n kotisivuilla että keräämällä vastauksia Lakimiespäivillä 19.10.2007, Auskultointiseminaarissa 16.11.2007 ja muissa yhdistyksen tapahtumissa. Kutsu osallistua internet-kyselyyn lähetettiin yhdistyksen sähköpostilistalle, jolla on yli 500 nuorta lakimiestä.

Kyselyyn saatiin yhteensä 205 vastausta, joista 171 sähköisesti ja 34 paperilomakkeella. Koska kutsu kyselyyn vastaamiseksi lähetettiin avoimena kaikille nuorille lakimiehille, ei täsmällistä vastausprosenttia voida antaa. Otos on kuitenkin riittävän suuri, jotta selvitystä voidaan käyttää tarkoitukseensa.

2. Käsitelmäärittelyt ja kysymyksenasettelu

Lakimiesliiton palkkasuosituksiin liittyvän selityksen mukaan suositukset ovat ainoastaan ohjeellisia ja palkkaukseen vaikuttavat myös muun muassa aikaisempi työkokemus ja mahdolliset lisäopinnot. Lisäksi varatuomarin arvo tai muu erityispätevyys tulee ottaa huomioon palkkausta korottavana tekijänä. Käsitteellä ”vastavalmistunut” tarkoitettiin tässä tutkimuksessa kuitenkin yleisen kielenkäytön mukaisesti henkilöä, jolla ei ole

tuomioistuinharjoittelua vastaavaa valmistumisen jälkeistä työkokemusta, vaan joka aloittaa valmistumisensa jälkeen ensimmäisessä työpaikassaan.

Tutkimuksessa onkin kysytty vastaajan bruttopalkkaa tämän aloittaessa ensimmäisessä kokoaikaisessa työssä valmistumisensa jälkeen. Lakimiesliiton sijoittumistutkimuksessa kysytään kolmen edellisen vuoden aikana valmistuneilta, mikä on/oli vastaajan bruttopalkka ensimmäisessä valmistumisen jälkeisessä työpaikassa, jolloin vastaus voi tarkoittaa palkkaa yli kolmen vuoden työkokemuksen jälkeen. Lokakuussa 2007 tehdyssä liiton palkkatutkimuksissa kaikki vuoden 2007 aikana valmistuneet on määritelty vastavalmistuneiksi, jolloin vastaajalla voi olla valmistumisen jälkeistä työkokemusta kymmenen kuukautta.

3. Vastaajien taustatiedot ja työllistyminen

Kyselyyn vastasi 205 lakimestä, joista suurin osa oli valmistunut vuosina 2005-2007 (taulukko C). Vastaajista 71,4 %:lla ensimmäinen valmistumisen jälkeinen työpaikka oli yksityisellä sektorilla. Suurimmat työllistäjät olivat asianajotoimistot, valtio sekä teollisuus ja kauppa. Lähes kolme neljäsosaa vastanneista työskenteli ensimmäisessä työpaikassaan kokonaan lakimiestehtävissä, kun joka kymmenennellä ei ollut lainkaan lakimiestehtäviä (taulukko A).

A: Vastaajien työpaikat aloittain:		Työskentely lakimiestehtävissä:		
		Kokonaan	Osittain	Ei lainkaan
Asianajotoimisto tai vastaava	33,5 %	91,2 %	7,4 %	1,5 %
Valtio	23,2 %	51,1 %	34,0 %	14,9 %
Teollisuuden tai kaupan ala	14,8 %	80,0 %	13,3 %	6,7 %
Rahoitus- tai vakuutuslaitos	9,9 %	35,0 %	35,0 %	30,0 %
Järjestö	5,9 %	83,3 %	16,7 %	0,0 %
Käräjäoikeus (notaari)	4,4 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %
Tilintarkastusyhteisö	3,9 %	75,0 %	0,0 %	25,0 %
Muu	3,4 %	66,7 %	0,0 %	33,3 %
Kunta	1,0 %	50,0 %	0,0 %	50,0 %
Yksityinen sektori	71,4 %	78,5 %	12,5 %	9,0 %
Julkinen sektori	28,6 %	58,6 %	27,6 %	13,8 %
yht.:	100,0 %	72,8 %	16,8 %	10,4 %

Vastaajista 59,3 % oli saanut ensimmäisen kokoaikaisen työpaikkansa välittömästi valmistumisen jälkeen tai jatkanut samassa työpaikassa valmistuttuaan. 14,8 % joutui odottamaan työllistymistä yli kolme kuukautta valmistumisesta (taulukko B).

B: Työllistyminen kokoaikaisesti:	
Heti	59,3 %
1-3 kk	26,0 %
4-12 kk	12,3 %
yli 12 kk	2,5 %
yht.	100,0 %

4. Palkkaus ja vähimmäispalkkasuosituksen toteutuminen

Selvityksen mukaan vuosina 2005-2007 valmistuneista 24,6 % on saanut vähintään palkkasuosituksen mukaista palkkaa aloittaessaan ensimmäisessä työpaikassaan. Yksityisellä sektorilla suosituspalkkaa sai 34 % vastavalmistuneista. Korkeimpia palkkoja maksoivat teollisuuden ja kaupan ala, asianajotoimistot ja vastaavat sekä järjestöt, joissa kaikissa suosituspalkan toteutumisprosentti oli yli 40. Muilla yksityisen sektorin aloilla ja julkisella sektorilla suosituspalkkaa ei saanut yksikään vastaajista (taulukko C).

Kyselyllä selvitettiin myös lakimiesten palkan kehittymistä valmistumisen jälkeen kysymällä palkan suuruutta vuoden kuluttua työnteon aloittamisesta. Vuosina 2005-2006 valmistuneen lakimiehen palkkakeskiarvo nousi vuoden työssäolon aikana 2.567 eurosta 2.940 euroon eli noin 15 %, kun ennen vuotta 2005 valmistuneiden keskiarvopalkka nousi noin 11 %. Suurinta palkkojen nousu vuosina 2005-2006 valmistuneilla oli valtiolla, 22 %, kun yksityisellä sektorilla keskiarvo oli 10 %. Eniten yksityisellä sektorilla palkat nousivat asianajotoimistoissa ja vastaavissa (14 %) ja vähiten rahoitus- tai vakuutuslaitoksissa (5 %). Valmistumisvuonnaan voimassa ollutta suosituspalkkaa sai vuoden työssäolon jälkeen noin puolet vastaajista. Yksityisellä sektorilla osuus nousi 34 %:sta 56,3 %:iin ja valtiolla nollasta 30,8 %:iin.

5. Tietoisuus vähimmäispalkkasuosituksesta ja sen vaikutus

Yli 90 % vastaajista oli työpaikkaa hakiessaan tietoisia Lakimiesliiton vähimmäispalkkasuosituksesta ja sen suuruudesta. Lopuistakin lähes kaikki tiesivät suosituksen olemassaolosta, vaikkeivät sen suuruutta tienneetkään. Yksityiselle sektorille

työllistyneet tunsivat suosituksen julkiselle sektorille työllistyneitä paremmin. Vähimmäispalkkasuosituksen tuntemus on viime vuosina entisestään selvästi parantunut (taulukko D).

C. Suosituksen toteutuminen valmistumisvuosittain:						
Valmistumisvuosi	Kpl	Keskiarvo-palkka	Suositus	Suosituspalkkaa saaneet	Keskiarvo-palkka 1v	Suosituspalkkaa saaneet 1v
-2004	63	2266			2513	
2005	36	2439	2970	22,2 %	2815	44,4 %
2006	60	2644	3050	28,3 %	3016	53,3 %
2007	46	2947	3210	21,7 %		
yht:	205			24,6 %		
Suosituksen toteutuminen aloittain:						
	Kpl	Keskiarvo-palkka*	Suosituspalkkaa saaneet*	Keskiarvo-palkka 1v**	Suosituspalkkaa saaneet 1v**	
Teollisuus tai kauppa	26	3088	46,2 %	3369	75,0 %	
Asianajotoimisto tai vast.	44	2870	40,9 %	2978	66,7 %	
Järjestö	10	2970	40,0 %	3060	33,3 %	
Valtio	36	2206	0,0 %	2511	30,8 %	
Rahoitus tai vakuutus	14	2357	0,0 %	2430	0,0 %	
Tilintarkastusyhteisö	6	3000	0,0 %			
Käräjäoikeus (notaari)	4	1750	0,0 %			
Yksityinen sektori	10 0	2873	34,0 %	3047	56,3 %	
Julkinen sektori	40	2160	0,0 %	2511	30,8 %	
* vuosina 2005-2007 valmistuneet						
** vuosina 2006-2007 valmistuneet						

D. Vastaajien tietoisuus suosituksesta ja sen suuruudesta:					
	Kaikki	-2004	2005-2007	Yksityinen	Julkinen
Oli tietoinen	91,1 %	82,0 %	95,1 %	94,4 %	84,5 %
Tiesi, muttei suuruutta	7,9 %	14,8 %	4,9 %	4,9 %	13,8 %
Ei ollut tietoinen	1,0 %	3,3 %	0,0 %	0,7 %	1,7 %
yht.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vastaajien mukaan 55,2 % työnantajista tiesi vähimmäispalkkasuosituksen olemassaolosta ja sen suuruudesta. Suosituksesta tietoisten määrää arvioitaessa on huomattava, että 23,2 % vastaajista ei osannut arvioida työnantajansa tietoja ja vain 7,4 % vastasi työnantajan olleen suosituksesta tietämätön. Suosituksen tuntemuksessa on viime vuosina tapahtunut parannusta. Suositus tunnettiin parhaiten yksityisellä sektorilla asianajotoimistoissa ja vastaavissa sekä teollisuuden ja kaupan alan yrityksissä. Huonointa tuntemus oli järjestöissä. Julkiselle sektorille työllistyneistä huomattavasti harvempi vastasi työnantajan

Noin 40 % yksityiselle sektorille työllistyneistä arvioi vähimmäispalkkasuosituksen vaikuttaneen palkkaukseensa. Eniten vaikutusta suosituksella on järjestöissä sekä teollisuuden ja kaupan alalla. Suurimmalla osalla vastaajista suositus on vaikuttanut palkkaa korottavasti tai vastaaja ei ole tiennyt, mikä vaikutus on ollut. Viisi vastaajaa arvioi kuitenkin suosituksen pienentäneen palkkaa siitä, mikä se olisi muuten ollut. Julkisella sektorilla suosituksella ei selvityksen mukaan ole lainkaan vaikutusta yksittäisen työntekijän palkkaukseen (taulukko G).

G. Suosituksen vaikutus palkkaan:						
	Kaikki	-2004	2005-2007		Yksityinen	Julkinen
Kyllä, en tiedä mikä	16,4 %	14,8 %	17,1 %		21,8 %	0,0 %
Kyllä, suurensi	10,4 %	4,9 %	12,9 %		14,8 %	0,0 %
Kyllä, pienensi	2,5 %	1,6 %	2,9 %		3,5 %	0,0 %
<i>Kyllä yht.</i>	29,4 %	21,3 %	32,9 %		40,1 %	0,0 %
Ei vaikutusta	51,2 %	57,4 %	48,6 %		39,4 %	82,8 %
En tiedä	19,4 %	21,3 %	18,6 %		20,4 %	17,2 %
yht.	100,0 %	100,0 %	100,0 %		100,0 %	100,0 %
	Asianajo	Teoll.	Rahoitus	Valtio	Järjestö	Muut
Kyllä, en tiedä mikä	22,7 %	33,3 %	5,0 %	0,0 %	16,7 %	19,2 %
Kyllä, suurensi	7,6 %	13,3 %	30,0 %	0,0 %	41,7 %	3,8 %
Kyllä, pienensi	1,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	15,4 %
<i>Kyllä yht.</i>	31,8 %	46,7 %	35,0 %	0,0 %	58,3 %	38,5 %
Ei vaikutusta	39,4 %	26,7 %	60,0 %	80,9 %	41,7 %	57,7 %
En tiedä	28,8 %	26,7 %	5,0 %	21,3 %	0,0 %	3,8 %
yht.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

6. Vähimmäispalkkasuosituksen taso

Vastaajilta kysyttiin, pitäisikö heidän mielestään vähimmäispalkkasuosituksen tasoa määriteltäessä painottaa realistisuutta (suosituksen tulisi vastata esim. vastavalmistuneiden palkkakeskiarvoa), tavoitteellisuutta (suosituksen tulisi ohjata työnantajia maksamaan nykyistä korkeampia palkkoja) vai mahdollisesti muita seikkoja. Lähes puolet vastaajista painottaisi realistisuutta ja tavoitteellisuutta yhtä paljon. Yksityisellä sektorilla muut vastaukset jakautuivat lähes tasan realistisuuden ja tavoitteellisuuden kesken, kun taas julkiselle sektorille työllistyneet painottaisivat selvästi enemmän realistisuutta (taulukko H).

H. Painotettavat seikat:			
	Kaikki	Yksityinen	Julkinen
Realistisuus	28,9 %	25,7 %	37,9 %
Tavoitteellisuus	21,6 %	25,0 %	12,1 %
Molemmat	47,5 %	47,9 %	46,6 %
Muuta	2,0 %	1,4 %	3,4 %
yht.	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tutkimuksessa kysyttiin myös vastaajien näkemystä vähimmäispalkkasuosituksen suuruudesta vuonna 2008, kun suositus vuonna 2007 oli 3.210 euroa. Keskimääräisesti vastaajat kannattivat suositukseen hyvin maltillista korotusta – vastausten keskiarvo oli 3.225 euroa ja mediaani 3.300 euroa. Vajaa kolmannes vastaajista haluaisi laskea suositusta ja vajaa kaksi kolmasosaa korottaisi sitä. Nuoremmat lakimiehet ja yksityiselle sektorille työllistyneet toivoisivat korkeampaa palkkasuositusta kuin aiemmin valmistuneet ja julkisen sektorin työntekijät.

I. Suosituksen taso vuodelle 2008:					
	Kaikki	-2004	2005-2007	Yksityinen	Julkinen
Keskiarvo	3225	3180	3245	3275	3080
Mediaani	3300	3210	3300	3300	3210
Nykyistä alempi	30,7 %	37,3 %	27,7 %	24,4 %	48,1 %
Sama	6,3 %	13,6 %	3,1 %	5,2 %	9,6 %
Alle 3 % korotus	34,4 %	30,5 %	35,4 %	34,1 %	32,7 %
3-5 % korotus	10,6 %	8,5 %	12,3 %	12,6 %	7,7 %
Yli 5 % korotus	18,0 %	10,2 %	21,5 %	23,7 %	1,9 %
yht.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

7. Yhteenveto

Vähintään vähimmäispalkkasuosituksen mukaista palkkaa saa kaikista vastavalmistuneista lakimiehistä noin joka neljäs ja yksityiselle sektorille työllistyneistä joka kolmas. Erot eri aloille työllistyneiden välillä ovat suuret. Vuoden kuluttua työnteon aloittamisesta lakimiesten palkkakeskiarvo nousee noin 15 % ja valmistumisvuoden mukaisen vähimmäispalkkasuosituksen toteutumisprosentti nousee noin 50 %:iin.

Lähes kaikki valmistuneet lakimiehet ovat tietoisia Lakimiesliiton vähimmäispalkkasuosituksesta. Yli kaksi kolmasosaa vastaajista vastasi työnantajansa tienneen suosituksesta ja vain 7,4 %:n mukaan työnantaja ei sen olemassaolosta tiennyt. Parhaiten suositus tunnetaan asianajotoimistoissa ja vastaavissa sekä teollisuuden ja kaupan alalla ja huonoiten järjestöissä.

Vähimmäispalkkasuositus on tullut yksityisellä sektorilla esiin lähes kahdessa kolmesta palkkaneuvottelusta. Noin 40 % yksityiselle sektorille työllistyneistä arvioi vähimmäispalkkasuosituksen vaikuttaneen palkkaukseensa. Eniten vaikutusta suosituksella on järjestöissä sekä teollisuuden ja kaupan alalla. Julkisella sektorilla suosituksella ei ole lainkaan vaikutusta. Suosituksen ottaa esiin useimmiten työntekijä ja se vaikuttaa selvästi useammin palkkaa korottavasti kuin sitä alentavasti.

Viime vuosina vähimmäispalkkasuosituksen tuntemus, sen esiintulo palkkaneuvotteluissa ja sen vaikutus palkkaukseen ovat parantuneet huomattavasti. Vastaajat kannattivat suositukseen maltillista korotusta vuodelle 2008 keskiarvon ollessa 3.250 ja mediaanin 3.300 euroa.

Helsinki 28. maaliskuuta 2008

Olli Kärkkäinen

Kyselylomake

1. Valmistumisvuotesi (OTK/OTM)? _____
2. Kuinka kauan valmistumisen jälkeen aloitit työnteon ensimmäisessä kokoaikaisessa työssä? ___ v ___ kk
3. Mikä oli bruttopalkkasi aloittaessasi ko. työssä? _____ euroa
4. Mikä oli bruttopalkkasi vuoden päästä työnteon aloittamisesta? _____ euroa
5. Mikä oli ensimmäinen valmistumisen jälkeinen työnantajasi?
 - Valtio
 - Kunta
 - Kirkko
 - Euroopan unioni
 - Käräjäoikeus (auskultantit)
 - Muu julkisella sektorilla
 - Asianajotoimisto tai vastaava
 - Rahoitus- tai vakuutuslaitos
 - Teollisuuden tai kaupan alan yhtiö
 - Järjestö
 - Tilintarkastusyhteisö
 - Muu, mikä? _____
6. Työskentelitkö lakimiestehtävissä?
 - Kyllä, kokonaan
 - Kyllä, osittain
 - En
7. Olitko työpaikkaa hakiessasi tietoinen Lakimiesliiton vähimmäispalkkasuosituksesta ja sen suuruudesta?
 - Kyllä
 - Tiesin suorituksen olemassaolosta, mutten sen suuruutta
 - En
8. Oliko työnantajasi tietoinen Lakimiesliiton vähimmäispalkkasuosituksesta ja sen suuruudesta?
 - Kyllä
 - Työnantaja tiesi suorituksen olemassaolosta, muttei sen suuruutta
 - Ei
 - En tiedä
9. Tuliko vähimmäispalkkasuositus esiin palkastasi neuvoteltaessa?
 - Kyllä, vetosin siihen itse
 - Kyllä, työnantaja vetosi siihen
 - Kyllä, molemmat vetosivat siihen
 - Ei
10. Oliko vähimmäispalkkasuosituksella vaikutusta palkkasi suuruuteen?
 - Kyllä, mutta en tiedä, mikä palkkani olisi muuten ollut
 - Kyllä, se oletettavasti suurensi palkkaani
 - Kyllä, se oletettavasti pienensi palkkaani
 - Ei
 - En tiedä
11. Mitä seikkoja vähimmäispalkkasuosituksen tasoa määriteltäessä tulisi nähdäksesi painottaa?
 - Realistisuutta. Palkkasuosituksen tulisi vastata esim. vastavalmistuneiden palkkakeskiarvoa
 - Tavoitteellisuutta. Palkkasuosituksen tulisi ohjata työnantajia maksamaan nykyistä korkeampia palkkoja vastavalmistuneille
 - Molempia edellä mainittuja yhtä paljon
 - Muita seikkoja (tai edellisiä muokattuna), mitä? _____
12. Mikä olisi nähdäksesi vähimmäispalkkasuosituksen oikea taso vuodelle 2008 (3.210 euroa vuonna 2007)? _____ euroa